

אונקלוס

מֵאָה גְּבֵרָא עֲמָה: ח דְּדַחִיל
יַעֲקֹב לְחָדָא וַעֲקַת לֵיה
וּפְלִיג יַת עֲמָא דִּי עֲמָה
וַיַּת עֲנָא וַיַּת תּוֹרֵי וְגַמְלֵיא

בראשית לב וישלח שמו

בָּאֲנֹו אֶל-אֶחָיוֹ אֶל-עִשָׂו וְגַם
הַלֵּךְ לִקְרֹאתָו וְאַרְבַּע-מֵאוֹת
אִישׁ עִמּוֹ: (ח) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד
וַיִּצַר לוֹ וַיַּחֲזֵן אֶת-הָעַם אֲשֶׁר-אִתּוֹ וְאֶת-הַצֹּאֵן

תו"א וירא יעקב מאד ברכות ד. סנהדרין צח.

בעל הטורים

(ח) וירא יעקב. אף על פי שנאמר לו זהיה זרעך כעפר הארץ אפשר שיתקיים בורע אחר שיוליד אחר כן:

רש"י

(כ"ר עה, ו. 1): (ח) וירא ויצר. וירא שמא יהרג, ו. תמומה ושלח ד. (ס"א ח שמא יהרוג אחרים ועוד
ויר לו, חס יהרוג הוא חס אחרים (כ"ר עו, גירסות אחרות ול"ע במזרחי ההפרש שזנייהס):

עיקר שפתי חכמים

ח ר"ל פן יהרג האנשים שבאו עם עשו והם לא באו להרוג:

לקוטי הלכות

חזק שלא אהיה נסוג אחור לגמרי מה'
יתברך, ולא אצאש את עצמי לעולם, ולא
אהיה חס ושלום מהחסידיים הנפולים שהם
גרועים וכו' רחמנא לצלן, כמו ששמענו
מצדיקים, רק אני על משמרת אעמד לחטף
מה שאוכל, למען יהיה המחנה הנשאר
לפליטה. למשל, שהאדם חפץ שילמד הרבה
ויתפלל וירבה בהתבודדות, ויהיה נקי מעתה
מכל חטא והרהור וכו', ורואה שקשה עליו
וכו', יהיה חזק בדעתו שעל-כל-פנים מה
שאוכל לחטף בחיי, אתיגע בכל כחי לחטף
איזה טוב כל יום מימי חיי, ואם חס ושלום
לא אוכל להתפלל כלל, אראה לדבר אחר
כך איזה דבור של תחנה ובקשה וכו'. ואם
ימנעני חס ושלום גם מזה מה לעשות (כמו
ששמעתי מפיו ז"ל), אף-על-פי-כן אלמד מעט או
הרבה, ועל-כל-פנים אתגבר ברצונות חזקים
לה' יתברך, ואצעק על-כל-פנים רבוננו של
עולם הושיעה, וכיוצא בזה. ואם עצתי

(ח'ט') ויחזן את העם אשר-אתו ואת-הצאן
וכו' לשני מחנות וכו'. והיה המחנה
הנשאר לפליטה. בשרואין שקשה להשיג
העצה השלמה, צריכין להתנהג לפי חלקת
העצה על-כל-פנים, באפן שעל-כל-פנים יהיה
נשאר לו מחנה הנשאר לפליטה ולא יהיה
נאכד לגמרי חס ושלום. שלא יאמר שילך
ויתנהג וכו' רחמנא לצלן, רק ישתדל
שעל-כל-פנים ישאר מה שישאר וכו'. הינו
בשרואה אדם שהיצר-הרע מתגבר עליו כמו
שמתגבר, וגדמה לו שאין בכחו לעמד כנגדו
כראוי, וכל מה שחושב עצות ותחבולות
אינו עולה בידו כראוי, ומחמת זה עצתו
חלוקה תמיד, אזי כל עצתו העקריית שישמך
על כח הצדיק האמת, שבאיזה דרך שילך
ימצא בו ה' יתברך. ולעת עתה יתנהג כפי
חלקת העצה, שזה בחינת יחזן את העם
וכו' והיה המחנה הנשאר לפליטה, הינו
שיקבע בלבו שאיך שיהיה אף-על-פי-כן אני

וְאֶת־הַבָּקָר וְהַגְּמָלִים לְשָׁנִי
 מַחְנוֹת: (ט) וַיֹּאמֶר אִם־יָבוֹא עֵשָׂו
 אֶל־הַמַּחֲנֶה הָאֶחָת וְהִכְהוּ וְהָיָה
 הַמַּחֲנֶה הַנִּשְׁאָר לְפָלִיטָה:
 (י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי אָבִי

לְתַרְיֵן מִשִּׁירְיָן: ט וַאֲמַר
 אִם יִיְתִי עֵשָׂו לְמִשְׁרֵיתָא
 חֲדָא וַיִּמְחַנְהָ וַיְהִי (י) וַיִּמְחַנְהָ
 וַיְתַהֵי מִשְׁרֵיתָא
 דְּאִשְׁתָּאָר לְשִׁיזְבָּא: י וַאֲמַר
 יַעֲקֹב אֱלֹהֵהּ דְּאַבְא אַבְרָהָם
 וְאֱלֹהֵהּ דְּאַבְא יַצְחָק יי דִּי

תו"א והיה המחנה סנהדרין לט:

רש"י

ורוח גדולה וחזק מפרק הרים (מלכ"ס ח יט, יא).
 הרי לשון זכר ולשון נקבה. וכן אש, ואש יאלה
 מלת ה' (צמדבר טו, לה), לשון נקבה. אש לוהט
 (תהלים קד, ד), לשון זכר: והיה המחנה הנשאר
 לפליטה. על כרחו, כי אלחסי עמו. התקין
 עצמו לשלשה דברים, לדורון, לתפלה, ולמלחמה.
 לדורון, ותעבור המנחה על פניו. לתפלה, אלהי
 חצי אברהם. למלחמה, והיה המחנה הנשאר
 לפליטה: (י) ואלהי אבי יצחק. ולהלן הוא
 אומר ופחד יצחק, ועוד, מהו שמזכיר וזכיר שם

(ט) המחנה האחת והכהו. מחנה משמש
 לשון זכר ולשון נקבה, אם מחנה עלי מחנה
 (תהלים כו, ג), הרי לשון נקבה. המחנה הזה
 (בראשית לג, ט), לשון זכר. וכן יש שאר דברים
 משמשים לשון זכר ולשון נקבה, השמש יאל על
 הארץ (שם יט, כג), מקצה השמים מולאו (תהלים
 יט, ז), הרי לשון זכר, השמש זרחה על המים
 (מלכ"ס ג, כב) הרי לשון נקבה. וכן רוח, והנה
 רוח גדולה זחה (איוב א, יט), הרי לשון נקבה.
 ויגע צארצע פנות הצית (שם), הרי לשון זכר.

עיקר שפתי חכמים

ו ואז יהיה עת למחנה השניה להמלט. ודייק מן מלת והיה שהוא עתיד מוחלט. ולא כתב ויהיה שיהיה משמעו אולי יהיה:

לקוטי הלכות

- זה בחינת המנחה ששלח אליו, ובענין
 מלחמת היצר הרע הוא בחינת סוד שעיר
 המשתלח וסוד מים האחרונים שהוא בחינת
 סוד המנחה ששלח יעקב לעשו (בפיובא בספרים),
 שנהו בחינת דברה תורה כנגד יצר הרע
 וכו' (פרשת פי תצא). 'לתפלה' - פרש רש"י
 אלקי אדוני אברהם וכו', זה בחינת שיתח
 וצעקה לה' יתברך, שאני אצעק תמיד שיצילני
 בזכות אבותינו שהם הצדיקים האמתיים
 וכו'. 'למלחמה' - והיה המחנה הנשאר
 לפליטה וכו'. (לקוטי הלכות - הלכות ראש חודש

חלוקה אם לפע או לישיב בביתי, ואיני יכול
 לתת עצה לנפשי, על-כל-פנים אני חזק
 בדעתי, שבין בביתי בין בדרך אחטף טוב
 מה שאוכל. וכן בשארי דברים שאי אפשר
 לפרטם, וכל זה בחינת 'והיה המחנה הנשאר
 לפליטה'. וזה שפרש רש"י: בעל כרחו, כי
 אלהם עמו. כי בזה אני חזק שבעל כרחו
 יהיה מכרח להניחני שיהיה נשאר לי
 על-כל-פנים מחנה הנשאר לפליטה, כי אלהם
 עמו על זה בכחו של הצדיק וכו', וכמו
 שפרש רש"י שם: התקין עצמו לשלשה
 דברים: לדורון, ולתפלה ולמלחמה. 'לדורון'